

## Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:  
**Egy évre** 10 frt — kr.  
**Félévre** 5 frt — kr.  
**Negyedévre** 2 frt 50 kr.  
**Egy hóra** 1 frt — kr.  
**Egyes szám** 5 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (nagy-uj-utca, 1702. sz.) bérmentve küldendő. Ide intézendők a reklamációk is.

## Előfizethetni helyben:

Tegdi K. Lajos könyvkereskedésében, Szinay Gyula kiadó lakásán (kis-csapó-utca, 383. sz.) és a szerkesztőségben — vidéköl pedig a postahivatalok úján.

# DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.  
 A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.  
 Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

## Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alk. szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 30 kr.

Hirdetési vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 50 kr. Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések fölvetetnek Szinay Gyulánál, a szerkesztőségben, valamint Ziehermann H. közvetítő irodájában is.

Név nélkül, vagy bérmentlenül beküldött levelek nem vétetnek figyelembe.

Kéziratok vissza nem adtnak.

## Bosnyák bajok.

(—i.) Tudniillik nem a bosnyákok baja, hanem a mi bajunk. Bosznia egy évtized alatt a legharibább elhagyatottságból virágzó cultur tartományra fejlődött. Igaz, hogy a mi culturánk szenvedett miatta. A Bosznia előhaladására költött milliók, a mi szenvedő haladásunk megannyi vesztése. Pedig mit nekünk Hekuba? Nemzetközi megbizással érveltek, azzal, hogy becsületbeli kötelességünk az európai mandatumnak megfelelnünk. Ezt a mandatumot pedig ki kellett eszközölnünk, mert ezt már keleti politikánk jól felfogott érdeke követeli.

Nem lehet most feladatunk az occupatio idejében elkövetett sérelmek föleleveníteni. Csak arra mutatunk rá, hogy pártunk előre megjósolta, mikép az occupatio a közjogi sérelmek állandó forrása leend. A nemzetközi bonyodalmakról sem kívánunk ezuttal szólni. — Előreláthatólag azok sem fognak elmaradni, mikor Bosznia és Hercegovina államjogi helyzetét majd tisztázni kell. Mert a mostani állapot utóljára is az idők végéig nem lesz fentartható. Bosznia és Hercegovina souverain ura ma is a török szultán, uralkodója mégis az osztrák császár és magyar király.

Mar most, ha majd e viszonyt vég-

kép szabályozni fogják, képzelhető-e e kérdésnek a magyar érdekre nézve megnyugtató megoldása? Tartunk tőle, hogy közösügyes politikánk olyan zsákutczába juttatja a magyar közjogi fejlődést, hogy az kénytelen lesz az utca végét áttörve, az egész közösügyes politikát az így támadt részen kidobni. Mert ugylátszik Bosznia és Hercegovina a n n e x i ó - j a akar az a zárkó lenni, melylyel a közösügyes politika a maga dicső munkáját be akarja fejezni. Ha nem így volna, Ausztria egyszerűen rá akarna bennünket szedni, s a mi drága áldozatainkkal megszerzett két tartományt egyedül magának tartani.

Mindenújabb lépés az annexió felé vezet. De hát Magyarország soha sem szerződött Ausztriával közös tartományok szerzésére. — A magyar király koronázása alkalmával ugyan esküt tesz, hogy igyekezni fog Szent István koronájának valamennyi egykori tartományát visszacsatolni. Bosznia és Hercegovina pedig a magyar korona tartományai valának egykor. Csak hogy ez régen volt nagyon. Akkor, midőn még

»Magyar tenger vizében hunyt el  
Észak, kelet s dél hulló csillag«.

Ma nem a birtok és nem a hatalom, de a béke és a munka dicsősége kell a magyarnak. Békével és munkával akarja

Magyarország szabadságát előbb kivívni aztán biztosítani.

Az annexio pedig örökös békezaró lesz munkánkban. Más annexio nem képzelhető a magyar közjogi sérelme nélkül, mint a magyar koronához való visszacsatolás. De nekünk nem lehet semmi vágyunk egy új szláv tartományra. Van nekünk elég kifelé gravitáló elemünk. Egységet, nemzeti összeolvadást akarunk nemzetiségeink között s nem erősíteni, de testvéri szeretettel és közeledéssel ledönteni akarjuk a köztünk álló válaszfalakat.

Évszázadok mulasztását kell jóvá tennünk s úgy fogjuk-e azt elérni, ha egy nagy Horvátországot teremtünk, egy nagy szláv Irlandot, mikor a Drávan innen az omladina csirait még ma sem sikerült kiirtanunk?

Nekünk nem kell az új hódítvány se testünknek, se lelkünknek. Közös annexióról még kevésbé lehet szó, mert ez a real-unio teljes diadala volna. Közös fejedelem alatt közös kormány, közös ügyvitel közös államterület. Torkig vagyunk vele. Nem kell több közösügy. A fejedelem egységén kívül küzdünk valamennyi ellen, a mit már ránk erőszakoltak, utolsó erőnkig harcolnunk kell az ellen, hogy most ujat és olyat kényszerítsenek nya-

## A DEBRECZEN TÁRCZÁJA.

## Joannovics Sebő.

Eljárt a szája a jó fiúnak:  
 Kossuthra mert köszönteni pohárt.  
 Mit díkeziózik, mikor katona?  
 — Így bölcsesleg a szabadelvű-párt.  
 Rácz a neved, de a szíved magyar,  
 Szegény fiu! fogadd sajnálatunk:  
 Kár volt Kossuthról köztünk szólanod,  
 Hiszen mi hálás magyarok vagyunk.

Valamikor — oly régen is vala! —  
 Egy félvilágot gyujta föl e név;  
 Elbűvölt fényes, tiszta jelleme,  
 Szívünkbe röppent szívéből a hev;  
 Aczella vált az ihletett ajaktól  
 Szabadságért, honért küzdő karunk:  
 E láng ragyog még, . . . mi vagyunk lehűtve,  
 Hiszen mi hálás magyarok vagyunk,

A mit beszélt: Isten igéje volt;  
 Mit a honért tett: egy új hitrege;  
 Az ő nevével százszor dicsesebb lön  
 Egész világon a magyar neve;

Midőn ránk tört a zsarnok éjszakája,  
 Ő volt messzinnen fénylő csillagunk:  
 Ég még a csillag, . . . csak szívünk aludt ki,  
 Hiszen mi hálás magyarok vagyunk.

Elhagytuk csillagunkat hűtlenül,  
 De ott ragyog történelmünk felett;  
 S minden magyar szív benső rejtekében  
 Kell, hogy őrizze áldó kegyelet.  
 S tán hála is, mert ez a becsület:  
 Így fogja ezt föl polgári agyunk. . .  
 — Szó se legyen Kossuthról katonak!  
 Hiszen mi hálás magyarok vagyunk.

Benedek János.

## Apostol vagy örült.

A »Debreczen« eredeti tárczája.

Mutatóvány Echeagaray »O Locura ó Santidad« című 3 felvonásos drámájából. Fordította: Somogyi H.

Első felvonás.

Első jelenet.

(Lorenzo egyedül: az íróasztal jobb oldalán ül s az eléte fekvő könyvből figyelmesen olvas.)

Lorenzo (olvas).

»Az isteni szánalom az, melyben Isten hibáim daczára e pillanatban részesített, mondá Don Quixotte. Szellemem lerázta ködfátyolát,

ismét tiszta és világos: eloszlottak a tudatlanság sötét árnyai, melyeket ez utálatos lovagregék olvasása borított lelkemre, mint éj koromsetét leplét. Immár felismerem s tudom, hogy halgaság s esalfa káprázat mindannyi; s csak az nyomja lidérczként lelkemet, hogy e tudatra oly későn ébredtem, hogy alig marad már időm oly könyveket olvashatni, melyek megvilágítják elmémet. A sir szélén állok, érzem; de legalább meghalni úgy szeretnék, hogy elmondhassák: életem rossz volt s megérdemeltem a bolond melléknevet. S ha tán az is voltam, nem szeretném, ha halálom órája megerősítené ez igazságot. (Fent.) Ugy látszik, csakugyan halgaság az igazságot gyakorolni, csak azért, mert igazság; pihenés nélkül, szüntelen a tiszta igazságért küzdeni, fölemészelve erőnkét céltalanul (a könyvre mutat) mint a halhatatlan Cervantes Don Quixotte-ja képzelete megmérhetetlen világában. Bolondság! Miért szeretni véghetetlenül, ha szerelmünk mennyei, isteni ezéjját soha el nem érjük, (a könyvre mutat) »Mint Don Quixote hő epedésével szerette Dulcineáját.« Eh, bolond, ki e realistikus világ durva, prózai útjain lelkének egész hevével, tiszta, nemes eszményeket hajhász. (Gondolatokba merül.)

kunkra, hogy azt miatta soha az eddigiek jármából ki ne szabadithassuk.

De hát azt mondják rá: ki beszél most annexióról? Csak arról van szó, hogy a bosnyák haderő csapatai a közös hadsereg csapataival együtt végezzenek a hadgyakorlatokat. E végből már a delegatióban keresztül akarta a közös hadügyminiszter vinni, hogy a bosnyák és hercegovinai csapatok magyar területre léphessenek. Akkor a magyar miniszterelnök e törekvés formája ellen felszólt a felszólalását pártkülönbőség nélkül mindenki helyeselte, noha a lényegben biztosította a hadügyminisztert, hogy a magyar törvényhozásnak nem lesz ellene kifogása.

Hát azt hisszük, hogy a t. miniszterelnök csalódott. A mai többség bizonyára meg fogja szavazni az erről szóló törvényjavaslatot is. A kormánypárt sajtoja még arra képes lesz, hogy magát azt a tényt, hogy ez a kérdés törvényhozás elé terjesztetik, mint a magyar közjogi feltölgés fényes diadalát magasztalja. A mai magyar törvényhozás azonban nem sok galibát fog csinálni s úgy a cél meg is lesz érve, az idegen haderő zászlóaljait fogják lépni a magyar határt békében, hogy praecedentet csináljanak háboru esetére.

Az igazságügyi bizottság tegnapi ülésén csak egy hang emelkedett fel az egész javaslat ellen, ez is csak azt mondotta, hogy mindaddig nem fogadják el a javaslatot, míg Bosznia és Hercegovina közjogi helyzete tisztázva nem lesz. Hát ez a magyar közjogi álláspontjából tisztázva nem egyhamar lehet. Azért a bosnyák csapatokat Magyarországra földére bocsátani sohasem lehet. Milyen nagyon is a szívében fekszik a közös kormányának a bosnyák haderő kiképzése! Ismétljük: mit nekünk Hecuba. Vajon törődik-e csak tízedrésznyit a magyar honvédség fejlődésével?

Ha a mostani törvényjavaslat mögött gonosz szándék nem rejtőzik, akkor nem egyéb az egész mint annak a katonai főnöknek követelődése, mely nem enged akkor

sem, mikor egy pár zászlóalj hadgyakorlatáról van szó, csak azért hogy a magyar közjogi százados alaptörvényeit megbonthassa, nem enged most annál kevésbé, mert látja, hogy a mit más uton keresztül nem vihetett, egész kényelemmel keresztül viheti magának a törvényhozásnak készséges segédelmével.

Csak hogy abban az egyben csalódott a miniszterelnök, hogy a most választott uton a közvéleményt megnyugtathatja. Nagyon jól tudja már a magyar közvélemény, hogy formában erős kormányunk mennyire meglapul, mikor jogainknak igazi védelemre van szüksége. Formaságból száll mellettük sikra mindig, lényegben maga tör ellenök.

**Választás csendőrséggel.** Nem Muszka-országban történt ám, a mit most újságotni akarunk, hanem a mi minta vármegyénkben Hajdúvármegyében, mely nemsokára hírhedtebb lesz a hivatalos erőszakoskodásokról, mint Hontvármegye volt a megérdemelt nyugalomba küldött muszkavezető főispán idejében.

Hajdúvármegye szolgabirái, úgy látszik, princezipálisuktól: gróf Dégenfeld József főispántól vesznek órát az 1886. 22. t.-cz. alkalmazásából, vagyis abból a nagy tudományból, miként lehet a választási rendszer mellett is azokat tolni a választók nyakára, a kiket egyáltalában nem, hanem egészen másokat kívánt a közbizalom megválasztással kitüntetni. Sajnos emlékeztetünkben van még mindig a legközelebbi Debreczen városi tisztújítás, a mikor pártunk túlyomó többségének érvényre jutását oly módon jászolta ki a furfangos főispáni önkény, hogy a mi érdemes jelöltjeinket nem kandidálta, hanem a kijelölt bizottság lekiismeretének megsarkantyuzásával olyanokat talált megválasztás végett Debreczen sz. kir. város választói elé, a kiknek azokat eszköz ágában sem volt megválasztani. De hát az alkotmányos jogot gyakorlandó: választani kellett a kormánypárti maeskaliukból. Ez bizony silány győzelem volt, de eléretett a cél: sikerült megakadályozni az arra érdemes, régi tisztviselők előrehaladását, kiknek egy bűnök az volt, hogy független pártiak, s helyükbe bejutottak azok, kiknek a főispán ur előtt legfőbb érdemek voltak a kormánypártiság.

Legközelebb H.-V.-Péresen akart hasonló alkotmányos eljárást elkövetni Ferenczy Elek főszolgabíró, a községi előjárók választása alkalmával. A választók óriási többsége — mondhatni az egész H.-V.-Péres — akarata ellenére oly tisztviselőket kívánt kijelölni a választást vezető főszolgabíró ur, kikről a választók tudni sem akartak, sőt magok a jelöltek is vonakodtak ily módon jutni hivatalba.

A főszolgabíró ur megmaradt önkényes kijelentése mellett, mire zugás, majd valóságos zendülés támadt a választók között s a főszolgabíró ur a választás színhelyéről elmenekült, a nélkül, hogy a választást megejtette volna. Lón azonban új választás ezuttal a szolgabírói tekintélyt fegyveres csendőrök oltalmazták s emel-fogva ily erőszakossággal csakugyan megválasztattak a nép túlyomó részének akarata ellenére a »központ» kandidátusai. Egy újabb babérral gyarapodott ezáltal Hajdúvármegye jelenlegi dicsőséges kormányzata, mely talán azért vezetett ily mintaszerű módon, hogy felszúfoltassék pártunk tagjainak a megyei önkormányzathoz s a választási rendszerhez való szívó s ragaszkodása.

Hizelgés, sima szó, nyájasság, lekenyerezés, megijesztés, fenyegetés, intrika, csendőrpuska, . . . ezek az itteni alkotmányos eszközök; jelszó pedig az: »*veszsen az igazság, éljen a hatalom!*»

**Országgyűlés** A képviselőház ülése január 20-án. A képviselőház tegnapi ülésének elején az elnök bejelentette gróf Csáky László és Fröhlich Gusztáv képviselők elhunytát. A ház jegyzőkönyvével örökíti meg az elhunyt képviselők feletti részvétét.

A ház azután folytatta a kisdédovásról szóló törvényjavaslat általános tárgyalását. Nem kevesebb, mint három nemzetiségi felszólalás volt: kettő szász érdekből folyt (br. Salmen Jenő és Schuster József), a harmadik — s ez általános recenziust keltett — Mocsáry Lajos mondotta a maga románjainak nagyobb dicsőségére.

Salmen Jenő több türelmet kér a szászok iránt, kik háboruban, békében hű fiaik voltak a hazának (szépen bizonyították ezt be 1848—49-ben! Szerk.) Szerinte az erőszakosság csak ártana a sikernek, mely a magyarosodás terén már is eléretett.

Kovács Albert örömmel fogadja a törvényjavaslatot és inkább azt fájlatja, hogy mért feledkezett meg a javaslat a három éven aluli gyermekekről. Tórs Kálmán elfogadván a javaslatot, a szász szónokokat leczkértette meg, kimutatván, hogy milyen tévesen fogták fel a javaslatot.

#### Második jelenet.

Lorenzó. Angela és Tamás balról jönnek, s mivel Lorenzó észre nem veszi őket, egy perezig megállnak az ajtóban.

Angela. Látja, kedves doktor, mindég egyedül s tanulmányaimba belemélyedve.

Tamás. Látom. Férje tökéletes tudós; s csak attól tartok, hogy túlterheli szellemét. (Lorenzóhoz megy s vállára teszi kezét.) Lorenzó!

Lorenzó (megfordul). Ah, te vagy Tamás! Angela, te itt?

Tamás. Anyára el valál merülve könyveidbe, hogy beléptünk észre sem vevéd. Mi foglalkoztat anyára?

Lorenzó. Don Quixote-ot olvasám s halhatatlan Cervantesünk eszméi agyamban forrongó modern bölcsészeti eszmékkel összefolyván teljesen lekötötték figyelmemet.

Tamás. S daczára e gondolatok mélységének mégis esodálatos hős!

Lorenzó. Esodálatos felséges könyv! Hány problema vár megoldásra benne!

Tamás. Problemákat, melyeket beléhelezni eszebe sem jutott, s melyeket csupán *rajongók* olvastak ki belőle. E esodálatos hős, e Don Quixote, bolond!

Lorenzó. Hogyan — — bolond! Tamás. Az!

Lorenzó. Tehát mindaz, ki folyton csak lelkiismerete szavára hallgatott, szenvedélyeit és hajlamait leküzdve egyes-egyedül csak a jog és igazság mértékéhez mérte cselekedeteit: az nézeted szerint bolond?

Tamás. Bizonyos tekintetben az! Emberek vagyunk s vannak az életben esetek, midőn számolnunk kell az emberekkel s a viszonyokkal. Ez alkalmazkodás is szükséges érely.

Lorenzó. S ha akadna olyan, ki egyesíteni az összes érelyeket?

Tamás. Ez lehetetlen! Minden irányban összeütköznek, a nagy társadalom pedig holmi esodálatos lénynek tekintené.

Lorenzó. Igaz: új Don Quixote, oly sok Sanchos között.

Tamás. Képzeld! sz-e oly emberi lényt, kiből egyesülten találhatók az összes érelyek? Mint bolond futná végig az életet.

Lorenzó. (gondolkozva). Apostol volna s nem bolond!

Tamás. Tullhajtott képzelődő! S ha még gáncsolná is mások emberi gyengéit; hidd el,

saját családjá, barátja, az egész világ bolondnak tartaná.

Lorenzó. O, igazad van! Mindenki bolondnak mondaná (a könyvre mutat) mint felséges Cervantes Don Quixote-ját. Mint bolond járna szerte a nagy világon, meg nem érve senkitől, míg végre maga is elhinné, — vagy halála óráján bolondnak adná ki magát, ha csak azért is, hogy nyugodtan halhasson meg.

Tamás. (szánakozva). Édes barátom! Szép a költészet és tudomány; de erődöt — ajánlom — túl ne terheld. A felajzott hurbár tisztább hangot ad; de könnyen el is szakad. Gondold meg ezt barátom!

Angela. O mennyire igaza van doktorunknak! kutatás teljesen elvon körünkből. Vagy nem sürgősebb s fontosabb e gyermekünk boldogságával s egészségével törődnünk?

Lorenzó. O szívem gyermeke! (Élénken Tamáshoz.) Hogy érzi magát drága gyermekem, Jnes? Nos! Miért nem felelsz? Megrémissz!

Tamás. (aggódva rázza fejét.)

Lorenzó. (felugorva). Istenem, talán veszély fenyegeti? Beszélj, beszélj!

Tamás. Nyugalom, nyugalom! Nem tagadhatom, hogy állapota aggasztó.

Kovács Albert után Mocsáry Lajos tartotta meg választóinak szánt beszédét. Mocsáry feleslegesnek tartja az államnyelv rákényszerítését a nemzetiségekre. Szerinte az államnak kell leereszkedni a nemzetiségekhez, hogy saját nyelvükön keressenek igazságot.

Mocsáry beszédjét zajos és általános kacagás szakította felbe, majd felhangzott a felkiáltás: osszuk fel az országot!

Mocsáry ezután folytatta beszédjét. Szerinte a javaslat oly antagonizmust fog teremteni.

Csatár közbeszól: Rég kellett volna a javaslat!

Mocsáry Csatár felé fordul és így felel: Ne kotyogj! (Zajos derűtség.)

Végre kijelenti, hogy ő annyi hibát fedezett fel a javaslatban, hogy azt el nem fogadhatja.

Mocsáry beszédje után sokan azt kiabálják:

— Ki kell szellőztetni a termet!

Az ülés végén gr. Károlyi Sándor szólalt fel, ki gyakorlati szempontból fejtegette ki a maga álláspontját. A magyarosításra való törekvest melegen üdvözlö, de a kényszer alkalmazását csak ott szeretné, ahol az szükséges; hiánya a javaslatnak, hogy nincs benne megállapítva, hol van az a határ, melynél a gyermekek az óvodába járásra nem kényszeríthetnek. Beszédének második és fontosabb részében a felekezeti óvodákról szólott, s már itt jelezte, hogy a részleteknél módosítást fog beajánlani. A javaslatban említett általános »fahaszszert imá« helyett a felekezeti óvodákban felekezeti imát követei. (A kulturharez előjelei tehát már a kisdédovási kérdésnél is mutatkoznak! Szerk.)

A vitát ma folytatják.

**Képviselők kinevezése a királyi táblához.** A »Pesti Hírlap« azt újságolja, hogy Szilágyi Dezső igazságügyminiszter a függetlenségi párt jogász képviselői közül is többeket kinevez a kir. táblához. Így Unger Alajos a budapesti kir. táblához tanácselnökké, Komjáthy Béla főügyészé, Boda Vilmos pedig a győri kir. táblához fog kinevezettni. (Mindannyian az Ugron-féle töredékhez tartoznak! Szerk: Állítólag Győry Elek is megkínáltatott magasabb állással a budapesti táblánál, de ő azt nem fogadta el.)

**Bosznia**t nagy áldozatok árán foglalta el az osztrák és magyar hadsereg s bár a foglalás óta több mint egy évtized múlt el, mely idő alatt Boszniaira temérdek pénzt rápazaroltunk: még ma sem tudjuk magunkat tájékoztatni a felől, hogy tulajdonképen mint állunk Boszniával? Ausztriához tartozik-e, vagy

pedig Magyarországhoz, — sokáig tart-e még különállása, vagy pedig rövid idő múlva megtörténik a végleges bekebelezés? Nincs a ki e kérdésekre feleletet tudna adni, azt azonban tudjuk, hogy Boszniával — csehül állunk, a mennyiben cseh beamterekkel árasztották el. — Annál meglepőbb tehát, hogy a magyar honvédelmi miniszter ily zavaros viszonyok mellett a bosnyák-hercegovinai csapatteknek a magyar korona országai területére való behozataláról szóló javaslatot terjesztett elő. A képviselőház igazságügyi bizottsága hétfőn tárgyalta a javaslatot s azt csekély módosításokkal el is fogadta. Egyedül Horváth Ádám, pártunk jeles ifju tagja szólalt föl ellene, kijelentvén, hogy mindaddig nem fogadhatja el a javaslatot, míg Bosznia közjogi helyzete rendezve nem lesz. Bizonyos, hogy ezt a kérdést a a javaslat képviselőházi tárgyalásánál föl fogják vetni s ha nem is lesz egyszerre rendezve Bosznia közjogi helyzete, a kérdés mégis tisztázódni fog.

#### Orosz üzemek Romániában.

A múlt évben Arbore román hírlapíró egy bucaresti lapban igen nagy arányú és Európaszerte figyelmet keltő leleplezéseket közölt a Romániában működő orosz titkos rendőrség szervezetéről. Arbore a többek közt azt írta, hogy egy akkor Bucarestben tartózkodó hölgy, ki magát Wassziljev tábornoknének nevezte s a román főváros előkelő köreiből sokat megfordult, szintén az orosz titkos rendőrség egytagja s Hitrov orosz követ pánzláv üzeminek főszköze. Egy másik bucaresti lap erre meginterwiewolta az állítólagos tábornoknét, ki azt mondta, hogy Arbore őt zsarolási célból gyanúsítja. Erre Arbore becsület-bíróság elé vitte a dolgot s a becsületbíróság teljesen kifogástalannak találta Arbore eljárását. Mielőtt azonban az ügy ennyire eléledött, az állítólagos orosz tábornokné jónak látta eltűnni Romániából. Utóbb kiderült, hogy Szófiában tartózkodik, de már nem mint orosz tábornokné, hanem egyszerűen Tserbeczkyné név alatt. Legújabbban még az is kitűnt, hogy a Luczky-ügyben az ő keze működött s így kétségtelen, hogy ez a hölgy egyik leggravasabb tagja annak az orosz titkos szervezetnek, mely a kelet békéjének aláaknázásán dolgozik. Bucaresti hírek szerint azt az agitációt, mely a magyarországi románok érdekében megindult, első sorban szintén a Romániában tartózkodó pánzláv ügynökök szítják és ápolják.

#### BELFÖLD.

**Emléktábla Kossuthnak.** Lugoson a vásár-utcában fennáll még a ház (Asbóth-

féle ház), melyben Kossuth Lajos 4849-ben Orsova felé menekülvén, magyar földön az utolsó éjszakát töltötte. Dr. Neumann Fülöp orvos most azt az eszmét vetette fel, hogy illő volna e házat emléktáblával ellátni. A szép eszme városzerte élénk megbeszélés tárgyát képezi s nagyon valószínű, hogy rövid időn meg is valósul.

**A gellérthegyi citadella** mégis csak elpusztul. A király megengedte, hogy a gellérthegyi erőd környékén eddigelé fennállott építési tilalom megszűnjék s a kiállított építési reverzalásokat az illető tulajdonosoknak visszadják. Ez az intézkedés összefüggésben áll az erőd végleges megszüntetésével, a mire nézve az engedély — köztudomás szerint, már régebben megadatván — a tárgyalások folyamatban vannak.

**Gróf Bethlen Gábor nem mond le.** A kolozsvári »E-k« azt jelenti, hogy gróf Bethlen Gábor kis- és nagy-kükküllői főispán ügye eligazítottatott, mert a miniszterelnök visszavonta a felszólítást. A kolozsvári »E-k« legújabbban azt jelenti, hogy a gróf Bethlen Gábor ügye még elintézetlen s a főispán távozási szándékát a szászok ódiúmnak artja. A nagy-szebeni »Tagblatt« ugy veszi tudomásul a gróf Bethlen Gábor lemondását mint a szászokra nézve megnyugtatólag befejezett tény.

**Az orsz. függetlenségi és 48-as párt** hétfőn este Irányi Daniel elnöklete alatt értekezletet tartott, melyen a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényjavaslatot tárgyalta. A javaslatot, melyet Petrich Ferencz a közgazdasági bizottság tagja ismertetett, a párt általánosságban és részleteiben is egyhangulag elfogadta. A részletes tárgyalásnál a képviselőházban Irányi felszólal és javasolni fogja, hogy bizonyos iparágaknál a munkaszünet szombat estétől hétfő reggelig tartson.

**Elhunyt képviselők.** Gróf Csáky László, Trencsénvármegye varini kerületének orsz. gyűl. képviselője, a magyar közelet egyik tiszteletreméltó alakja, a képviselőház volt alelnöke, tegnap reggel Budapesten, szívszélhűdés következtében elhunyt. Vele a gróf Csáky-család ugynevezett trencsényi ága kihalt. Nagy birtokait nőtestvérei öröklék. — Frölich Gusztáv, Temesvármegye uj aradi kerületének képviselője, tegnap hajnalban elhunyt. 1878-ban a boszniai okkupáció miatt kilépett a kormánypartból, de később ismét hozzá esatlakozott. 54 évet élt.

**Szobor Hurbánnak.** A »Rosnyói Híradó« arról értesül, hogy Hurbánnak, az

Angela. Istenem, istenem!

Lorenzó. *(ugyanakkor.)* Mit mondasz? Mi baja? Szólj! Ne gyötörj! O barátom, segíts, mentsd meg gyermekem!

Tamás. Hogy mi baja? *(Tréfásan.)* E baj neve, a költők nyelvén: szerelm. Mi orvosok persze prózaibb névvel illetjük: s egyedüli gyógyszer: a pap áldása. E szer azonban oly hatásos, hogy alig négy hét elteltével, a szenvedéseknek emléke is eltűnt.

Angela. O doktor, ön tréfál!

Lorenzó. Ereimben megfagy minden csepp vér.

Tamás. Én nem trétálok barátaim: szavaim komolyak, mert ha tekintetbe veszem a gyermek ideges kodélyát, rendkívüli érzékenységet és romantikus szerelmét: ugy talalom, hogy baja nagyon komoly. S ha a gyógyszer, melyet ajánlhatok, mihamarább alkalmazást nem nyer, akkor — kötelemem int kimondani — gyermeke veszve van.

Lorenzó. Mindenható!

Angela. Azt hiszi?

Tamás. Véleményem szerint mindent el kell követnie, hogy leánya, Ines mielőbb Almonte ifju hercegének nevéjé legyen. A herceg iránt táplált szerelmének tüze, mint forró

láva kering ereiben; s azon pillanatban, melyben a tudat, hogy reményeiben csalódhatik, vagy az ifjut elvesztheti, lelkében fölébred — nem állhatok jót semmiért: mert fájdalom — atyjának idegességét és tulesigazott képzelgését örökölte.

Lorenzó. Oh istenem!

Angela. Oh gyermekem, szegény gyermekem!

Tamás. Ime tudja — legyen az bármily fájdalmas is — őszinte, leplezetlen véleményemet. Az ön és ártatlan gyermeke iránt táplált őszinte barátságom és szeretetem kényszerített kimondanom a kemény szót.

*(Háttérbe vonul.)*

Angela *(határozottsággal Lorenzóhoz.)* Hallottad: ezen frigy elodázhatatlan.

Lorenzó. Igaz: elodázhatatlan. Sőt ma magam is szeretném: mert az ifju herceg nemes, előkelő; s csak tegnap is oda nyilatkozott, hogy szereti Inest, — de —

Angela. De? Ellenvetéted is lehet? S minő? Vagy attól tartasz talán, hogy a hercegnő ily rendkívüli esetben tovább is vonakodnék megadni beleegyezését, mert születésre nem vagyunk az Almontekkel egyenrangúak? S mit tesz az, ha makacsul meg is marad sze-

szélye mellett? *(Határozottan.)* Nincs-e Eduardónak saját akarata? Szereti Inest — és őt veszi nőül s nem a hercegnőt.

Lorenzó. Gondold meg, Angela, mit beszélsz! A gyermeket anyja elleni engedetlenségére akarod lázítani?

Angela. Gondold meg te is, hogy e hű nő nemesi gögjeinek áldozata: gyermekünk lehet.

Lorenzó. Nemesi gög, — engedetlen-ségről szó ne legyen most; találjunk módot, mely segít.

Angela. A mód egyszerű: szólj a hercegnővel. Mondják, hogy nemesi büszkesége mellett is igen jószívű, és gyermekét szerföltt szereti. Az első lépés téged illet: menj, s kérd meg.

Lorenzó. Én kérjek? Én megalázzam magam? A fiu anyján a sor megkérni leányunk kezét. Így kívánják a társadalmi formák, ezt kívánja a nő iránti tisztelet és azt követeli méltóságom, önérzetem.

*(Tamás jobb oldalon előre jön; a kandalóhoz közeledett s a könyvekben lapozgat.)*

Angela. *(Tamáshoz.)* Hallgassa csak a bölcsészt, a tudóst, a tökéletes embert, telve hűség — és büszkeséggel.

1848/49-iki tót fölkelés vezetőjének, gyűjtés útján szobrot akarnak állítani s figyelmezteti a hatóságokat, hogy legyenek résen. Vajjon hol állítják föl e szobrot: Nagy-Róczén-e, vagy pedig Turóc-Szent-Mártonban?!

### KÜLFÖLD.

**Orosz tüntetés Párisban.** Winter orosz tiszt, ki az orosz határtól gyalog tette meg Párisig az utat, Párisba érkezett. A tisztet az összegyűlt közönség »Éljen Oroszország!« kiáltásokkal fogadta, mire Winter udvariassági kötelességének tartotta Franciaországot és Párisot elhagyni. Hogy Winter e nyilatkozata mekkora lelkesedést keltett a párisiak körében, arról a táviró nem tett említést — fájdalom!

**A humánus francia képviselő ház.** Párisból jelentik, hogy a képviselőház egyhangúlag megszavazta a két milliónyi hitelt a városok szegénysorsú lakosságának segélyezésére a kemény tél alkalmából. A kormány-legközelebb a vidéki lakosság segélyezésére is kér hitelt.

**Lopással vádolt miniszter.** Tausanovics szerb miniszter a »Male-Novine« című újság ellen, mely őt lopással vádolta, megvette a törvényes lépéseket.

**A brüsszeli tüntetés.** A tegnapi volt nagy tüntetésekről Brüsszelből meg nem érkezett ugyan hír, de valószínű, hogy semmi komolyabb esemény nem történt. Már az időjárás sem olyan, hogy az utcái mozgalmak a közrendre veszélyessé válhatnának. Belga ellenzéki körökben általános a megbotránkozás a kormány eljárása felett. Azt mondják, hogy a rezleges mozgósítás teljesen fölösleges volt s egyenesen sértő a főváros lakosságára, mely az intézkedések világításában úgy tűnik föl, mintha forradalmi célokat követne. Ettől pedig nagyon távol áll s törekvése egyszerűen az, hogy az alkotmány korszerű revízióját s a választói jog kiterjesztését készítse elő.

### A borgyártási törvényjavaslat.

A kereskedelmi miniszteriumban már elkészült a borgyártási törvényjavaslat, a mely véleményadás végett az egyes szaktestületeknek is megküldetett. A törvényjavaslat szövege a következő:

Törvényjavaslat a mesterséges Lorok készítésének és azok forgalombahozatálának tilalmazásáról. 1. §. Mesterséges bort készíteni,

Lorenzo: Igaztalan vagy Angela! Nem büszkeség, nem hiúság ez; hanem méltóságom önérzetem. Ez tiltja, hogy hercegi koronaért esdjek leányom homlokára, melyet az erény, kellem és a szűzi tisztaság legfényesebb koronája díszít. Hercegi koronát esdjek — melyet a góg tán meg is tagad. Ismétlem: önérzetem méltóságom tiltja hercegi nevet koldulni; midőn leányom nevemben épp oly jót, tisztát és tiszteletreméltót visel, mint bárki a társadalomban.

Tamás (a kandalló előtt jobbra álló székre ül.) Lorenzónak igaza van.

Angela (gunyosan). Igaza! jó; ne menj; őrizd meg méltóságodat, önérzetedet mint férfiu, bölcs és tudós! »Egy gondolatból áthatra!« De én csak szegény anya vagyok (határozottan) én elmegyek hozzá és pirulás nélkül koldulok, nem koronát és fényes czimereket, hanem boldogságot életem, gyermekem számára. Oh, ti férfiak csak könyveitek és a rideg kötelesség emberei vagytok; de itt nem a számító fej, hanem a szív határozzon; mert itt gyermekünk egészsége, élete forog kockán.

Lorenzo (rövid megfontolás után, melegen). Igazad van Angela! Itt a szív s nem az ész határozzon! Mondjon a világ s a hercegnő bármit: én hozzá megyek s megkérem. Imádot Inesem legyen boldog.

illetve gyártani, ugyszintén ily bort elarusítani vagy bármilyen módon forgalomba hozni tilos. 2. §. Mesterséges a bor, ha az nem kizárólag szőlőnedvből, hanem víznek, 90 százalékon aluli szesznek, szőlőcukornak, gliczerinnek, saccharinnak, anilinnak, vagy festanyagoknak összetételéből állított elő, vagy ha a szőlőnedvből előállított borhoz ily anyagok kevertetnek. A kereskedelemügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy rendeleti uton még más anyagokat is olyanokul jelölhessen meg, melyeknek összetételével vagy a szőlőnedvből előállított borokkal való keverése a bort mesterséges borrá minősítik s hogy a jelen törvény rendelkezéseit az ily anyagokkal vegyített borokra is, kiterjeszthesse. 3. §. Mesterséges a bor akkor is, ha a szőlőnedvből előállított bor menyyniségének szaporítása végett s forgalombahozatal czéljából vízzel mesterséges módon kevertetik. 4. §. Külföldi mazsolaszőlővel vagy tiszta jegezes czukorral édesített vagy legalább 90%-ra finomított szesz hozzáadásával javított természetes bort: »tokaji«, »hegyaljai«, vagy »szomorodni« elnevezés alatt áruba boesajítani tilos. 5. §. Kihágást követ el és a mennyiben cselekménye a büntető törvény szerint súlyosabb beszámítás alá nem esik, 300 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az: a) ki a 2. §-ban körülírt mesterséges bort forgalomba hozza; b) ki a természetes bort menyyniségének szaporítása végett áruba boesajítja czéljából vízzel keverte; c) ki a 4. §-ban említett édesített és feljavított borokat »tokaji«, »hegyaljai« vagy »szomorodni« elnevezés alatt áruba boesajítja. 6. §. Kihágást követ el és a mennyiben cselekménye a büntető törvénykönyvnek vagy egészségügyi törvény határozmányai szerint súlyosabb beszámítás alá nem esik, 300 forintig terjedhető pénzbüntetéssel és 30 napig terjedhető elzárással büntetendő, ki a 2. §-ban említett mesterséges bort forg. hozatal végett készíti. 7. §. Az 5 és a 6. §-okban felsorolt kihágások megbüntetésére az 1889: XXXVI. t.-czikkben említett bíróságok, Horvát-Szlavonországban pedig a kihágások elbírálására hivatott hatóságok illetékesek. 8. §. Ha a jelen törvény 5. és a 6. §-aiban említett kihágások gyanúja fel támad, vagy ez irányban feljelentés tétellett, a vizsgálatot megbízott közegek az illető borból lepeeséttel mintát kötelesek venni és egyszerűen azon bormenyiségeket, melyekből a minták származnak, jegyzőkönyvileg megállapítják és összeírják. További lépések a bortulajdonos ellenében, nevezetesen lefoglalás vagy zárlat addig nem rendelhetők el, míg a kérdéses borknak mesterséges volta vagy hamisítása, az illetékes szakértő bizottság által meg nem állapított. 9. §. A borok szakértői vizsgálása a kereskedelmi miniszter, a földművelésügyi miniszterrel, illetve Horvát-Szlavonországra nézve a horvát-szlavon-dalmátországi bálnal egyetértve, szakértőkből alakított állandó és vegykísérleti állomással felszerelt bizottságokat állít fel, mely bizottságok megalakítása, szervezése és eljárása iránt a kereskedelemügyi miniszter a földművelésügyi miniszterrel, illetve egyetértőleg rendeleti uton fog intézkedni. E bizottság határozatait a kihágási eljárás alapjául szolgálják. 10. §. A fennálló törvények és rendeleteknek az egészségre ártalmas vagy veszélyes czikkeket gyártására és elarusítására vonatkozó határozmányai a jelen törvény által nem érintetnek. 11. §. A jelen törvény határozmányai a magyar korona országainak területén forgalomba hozott külföldi gyártott borokra nézve is alkalmazandók még az esetben is, ha azok mint mesterséges borok vannak megjelölve. 12. §. Ezen törvény kihirdetése napjától számítandó három hó múlva lép életbe és végrehajtásával a kereskedelemügyi, a földművelésügyi és az igazságügyi miniszter, Horvát-Szlavonországra nézve pedig a horvát-szlavon-dalmátországi ban bizatnak mrg.

### Ujdonságok.

\* **Mai tárczánk Benedek János költeményén kívül Eche garaynak a Nagy Galeotto nagynevű szerzőjének egyik legújabb művéből az »Apostol vagy örült« című drámából közöl mutatványt, melyre e helyen is felhívjuk olvasóink figyelmét. Nem mindennapi szerencse az, hogy ily kitünő szolgálatot teljesíthetünk t. olvasóinknak, ennek az érdeme első sorban a jeles fordító illeti, ki készséggel ígerte meg lapunknak, hogy a nagy műből több részletet is rendelkezésünkre fog boesajítani.**

\* **Az ideai tél** nemcsak észak és közép-Európában, hanem még a déli országokban is garázdálkodik. Turinból 15, Páduából 13, Mantuából 11 fokos hideget jeleznek. Nápolyban megfagyott 3 ember s a vízvezetékben befagyott a víz. Algirból szörnyű hóvihart jelentenek. Flemenecenél egy vonat elakadt a hóban s három vasuti bakter megfagyott. Aztán még mi panaszokunk, mikor Algirban is dideregnek!

\* **Népszámlálási eredmények.** Sátoralja-Ujhelyen a honvédségen és esendőrségen kívül 13.221 lelket számlált a népszámlálás, vagyis 1912-vel többet, mint tíz év előtt. — Sárospatakon 5621 embert írtak össze; a szaporodás itt 2.1 százalék. — Oraviczabányán 936 házban 1980 férfi és 2135 nő lakik, 135-tel kevesebb, mint 1880-ban. Halason 8679 férfit és 8550 nőt, tehát összesen 17.229 lelket írtak össze a népszámlálók. Vallásfelekezetiük szerint így oszlik meg a lakosság: református 9012, róm. kath. 7553, ágostai 125, zsidó 538. Tíz évvel ezelőtt a lélekszám 15.237 volt, a szaporodás tehát 1992, a mi 1.3 százaléknak felel meg. Zombornak 26.396 lakosa van; tíz évvel ezelőtt 24.623 volt a szaporodás tehát 1673 lélek. — Kecskeméten 48.248 lélek van, köztük 23.474 férfi és 24.774 nő.

\* **Az iparhatósági jelentésekből** a kereskedelmi miniszter azt tapasztalta, hogy némely első fokú iparhatóság, az iparfelügyelők által megvizsgált gyakran észlelt hiányok pótlásának megtörtérel szerzendő személyes meggyőződés czéljából fogatosított helyszim szemle alkalmából utazási költségeket és napdíjakat számított fel s azoknak az illető gyárosok által teendő megterítését elrendeltetni kérte. Minthogy a jelzett szemlék fogatosítása czéljából teendő utazás nem az illető gyárosok, hanem az ipartörvény pontos végrehajtása érdekében, s annak 121 szakasza alapján hatósági utasítás következtében hivatalból teljesítendő, minthogy továbbá a törvényhatósági kültisztviselők utazási utalványával bírnak, — a felsőbb utasítás következtében teljesített utazásért külön költségeket és napdíjakat felszámítani nincsenek jogosítva. A városi iparhatóságoknak pedig éppen semmi jogczimük sincs arra, hogy ilyen szemlék alkalmából bármit is felszámítsanak, mert eljárásuk különben sem jár költséggel. A miniszter kijelenti, hogy az első fokú iparhatóságok a fent említett szemlék alkalmával sem napdíjakat, sem utazási költségeket az általuk megvizsgált iparvállalatokkal szemben fel nem számíthatnak s részükre ilyen költségek behajtása el nem rendelhető.

\* **Személyi hir.** Simonffy Imre polgármester ma visszaérkezett Budapestről, hol a nagykölcson ügyében járt. A bank 8-9 nap múlva megadja a választ a városi tanácsnak.

\* **Az elmebetegekért.** A magy. kir. belügyminiszterium 55600/1890. szám alatt kibocsátott körrendeletével, a gyógyult elmebetegeket segélyező egyesület részére, az országos gyűjtés eszközlését czélba vévén: felhivatik a város lakossága, hogy — tekintve az egyesület nemes emberbaráti czélját, — a gyűjtő iverkek megjelenő hatósági közegeket minél tömegesebb adakozásban részesíteni ne terheltesse. Az egyesület czélja: a közintézetekből gyógyultan el-

boesátott pénzzel, ruhalakodalmát. 8 gyermek, dedunokák, ték fel az lebbi és tá barátok mi nataknak. buzzgólkodó tásán s n kezdtek sz hangu közs ki őt szám azt is meg mekét is s nek szívély tiszteltetés 8 testver ( agg szüleit hagyott sz hogy tartás ben. — Er től felvillag hogy huzza zendültek a kezdtől da és tánczra mire ismét harmas esz gal távozta gyar család

\* **Ri**

hó 14-én id. Doby Sándó pely tartat Doby Sándó asszonya vagyis aran lőtt fiok, if Juhász Ter ünnepele, ver közül a lakodalmát. 8 gyermek, dedunokák, ték fel az lebbi és tá barátok mi nataknak. buzzgólkodó tásán s n kezdtek sz hangu közs ki őt szám azt is meg mekét is s nek szívély tiszteltetés 8 testver ( agg szüleit hagyott sz hogy tartás ben. — Er től felvillag hogy huzza zendültek a kezdtől da és tánczra mire ismét harmas esz gal távozta gyar család

\* **Bu**

nas évekké dött, hogy volt 1881-hát felülm ugyan a 10 év alatt vagyis éve kel szapor amerikai v lakossága akkor pár milliót.

\* **A**

Budapestre Gr. Károly valemőleg gedszines Svájcban Bostonból

\* **Ho**

bánni? érdekeltek mely a me Ebben azt vol kell ta tóni fölme hóval kell vigyázatra rész könn egész tes ideig kell hagyni s e azután hie dörgölni; e jartat hie lepedővel ról kell fe által. Hogy italokat, a adhatunk a megfagy arca elv haladéktal val dörsz

hoesátott vagyontalan elmebetegnek készpénzzel, ruhával, fehérneművel, uti költséggel való támogatása. Debreczen, 1891. január 9. Debr. szab. kir. város rendőr-főkapitánysága.

\* **Ritka családi ünnepély.** F. hó hó 14-én B.-Ujvárosban a köztisztviselői állású Doby Sándor házában hármassal ünnepelt. Ugyanis ekkor ünnepelte id. Doby Sándor nejevel, szül. Kertész Zsuzsanna asszonynyal házasságának 51-ik évfordulóját, vagyis arany-lakodalmát. Ugyanekkor elsőszülött fiok, ifj. Doby Sándor nejevel, született Juhász Terézia asszonynyal ezüstmennyegzőjét ünnepelte, — és végül ifj. Doby Imre, a 8 testvér közül az utolsó szülött ünnepelte örömlakodalmát. Ezen hármassal ünnepélyen a 8 gyermek, illetőleg testvéreken, unokákon és dédunokákon kívül még igen számosan keresték fel az öreg ur tisztas hajlékát, — a közelebbi és távolabbi rokonok, szomszédok és jó barátok mindannyian kifejezést adtak jó kívánataiknak. A két ünnepelt öreg fáradhatlanul buzgólkodott a vendégek fogadtatásán és ellátásán s másnap reggel, midőn a vendégek kezdtek szétoszolni, az öreg ur igen emelkedett hangon köszönetet mondott a jóságos istenhez ki őt számos családtaggal megáldotta s még azt is megengedte érnie, hogy legifjabb gyermekét is szárnyára hoeshathatta. A vendégeknek szívesen szavakkal köszöntö meg a megtiszteltetést, melyben házat részesítették. — A 8 testvér (5 férfi és 3 nő) csókkal halmozta el agy szüleit s e megható jelenet egy szemét se hagyott szárazon. Arra kérték az agy szüloket hogy tartsák meg őket továbbra is szeretetükben. — Erre az öreg ur, mintegy varázsütéstől felvillanyozva, ráparancsolt a cigányra, hogy huzza ra az ő kedves nótáját. S midőn fölzenéltek a »Kossuth Lajos az üzentek« kezdetű dal első akkordjai: az öreg ur felállott és tánczra hívta ünnepelt öreg hitestársát, mire ismét kezdetét vette a táncmultság. A hármassal ünnepélyről azon jó kívánsággal távoztunk: Sokáig virágozzék e derék magyar család! (Egy jelenet volt.)

\* **Budapest lakossága** a nyolcvanas években oly hatalmas arányokban fejlődött, hogy népessége 370.000-ról (Ennyi lakosa volt 1881-ben) 505.000 főre emelkedett, tehát felülmúlja a félmilliót. Ennyit mutatott ki ugyanis a most megejtett népszámlálás. Tehát 10 év alatt a főváros nem kevesebb mint 135.000 vagyis évenként kerek számban 13.500 lélekkel szaporodott. Ily gyors növekedést csak az amerikai városok mutatnak föl s ha Budapest lakossága ezentúl is ily arányban szaporodik, akkor pár évtized alatt megközelíti az egy milliót.

\* **A szökevény Károlyi gróf.** Budapestről táviratozzák tegnapi kelettel, hogy Gr. Károlyi György, Károlyi István fia, ki tudvalevőleg Frank Boriskával, a népszínház segédzinesznőjével megszökött s aztán vele Svájcban összekelt, már Amerikában van s Bostonból levelet írt édes anyjához.

\* **Hogyan kell a megfagyottakkal bánni?** A szibériai hideg mellett nem lesz érdektelen Nosetig német professzor tanácsa, mely a megfagyottakkal való bánásmódról szól. Ebben azt mondja, hogy a megfagyottaktól távol kell tartani minden meleget, mert a rögtön fölmelegedés végzetes lehet. Mindenekelőtt hóval kell dörzsölni a megfagyottat; de nagy vigyázatra van szükség, mert az átfagyott testrészek könnyen törnek, vagy repedeznek. Ha az egész test merevvé fagyott, akkor hosszabb ideig kell a szabadban, vagy fütellen szobában hagyni s e közben folytonosan hóval dörzsölni, azután hideg fürdőbe tenni és a vízzel tovább dörzsölni; csak ezután lehet a szerencsétlenül jártat hideg ágyba tenni és valami vékony lepedővel betakarni. A testnek teljesen belülről kell felmelegednie és nem külső melegítés által. Hogy belülről melegedjen, hideg szeszes italokat, azután langyos teát vagy fekete kávét adhatunk be neki. Ha külső melegítés folytán a megfagyott nagy vérömlést kap — ilyenkor arca elvörösödik, fejfájást érez, — akkor haladéktalanul ismét hidegbe kell vinni és hóval dörzsölni. Ha a megfagyott testrészek

sokáig nem engednek, ha hidegek, kékesbarnák maradnak és égési hólyagok mutatkoznak, akkor a fölledéshez kevés reményt fűzhetünk de meg kell próbálni, hogy langyos a romantikus borogatásokkal megmentsük a haláltól.

\* **Népszámlálási furcsaságok.** Esztergomból írják, hogy Nyerges-Ujfaluban nagy az öröm a lakosság száma váratlan megszaporodása miatt. A szaporodás módjának illusztris példái közül való a következő: egyetlen házában hatvanhét embert irt össze a népszámlálási ügynök. Ez pedig úgy esett, hogy decz. 31-én az egyik kocsmában egész csapat vasuti munkás és toloncz verődött össze, a kiket, bár közülök egyik sem nyerges-ujfalusi egytől egyig nyerges-ujfalusiak kellett beiktatni s így az a hatvanhét ember is Nyerges-Ujfalu lakosságának számát növeli.

\* **Orth János.** Iquiquéról azt jelentik, hogy Angolországból egy vitorláshajó csak 190 napi ut után érkezett oda. A hajó ugyanazokkal a viharokkal küzdött még, melyekkel, mint hiszik, Orth János hajójának is viaskodnia kellett. Új reményeket táplálnak tehát Orth János megmenekülése iránt.

\* **Gyöngyi Izsót,** mint mély részvételt értesültünk — most érte a legsúlyosabb csapás: nyolcz hónapos kis fiát Józsefet tegnap délután 5 órakor temették el a színtársulat s a nagyközönség tagjainak általános fájdalmas részvéte mellett. Valóban megdöbbentő az a megpróbáltatás, melyen derék művésznőnknek keresztül kell mennie. Buzgóssága, jóakarata, áldozatkészsége mind hiábavaló volt, a bukás fátumát ki nem kerülhette. És most mindezeknél súlyosabban sújta a sors kiengesztelhetetlen akarata, elveszti gyermekét, a ki a sok szomorúság közepette vigasztalása lehetett volna. Legyen most vigasztalása, hogy fájdalmában osztozunk, s együtt érez vele az a nagy közönség, melynek művészetével annyi derült órát szerzett s együtt érzünk vele első sorban mi, kik e nehéz napokban nem partoskodásból — mint a hogy szemünkre vetették — de igaz meggyőződésből oldala mellett állottunk.

\* **A debreczen-büd-szent-mihályi vasutvonalon** ma d. u. ismét megnyílt a közlekedés, mely a nagy hófúvások miatt tegnap hófúvások miatt be volt szüntetve.

\* **A kapitányságok vizsgálása.** Dégenfeld főispán ma kezdte meg a kapitányságok ügykezelésének vizsgálatát. Delelőtt a főkapitányi hivatalt és az iparhatóságot vizsgálta meg s mindent a legnagyobb rendben talált. Delelőtt a kerületi kapitányságokra került a sor.

\* **Megszökött bankigazgató.** Köszter büdszentmihályi orvos, az odaváló népbank igazgatója, a kit váltó manipulációért elítelték volt, hír szerint Amerikába szökött. Ha Amerika nem lenne, hova szököne az ő világ büntetései?

\* **Helyreigazítás.** A függetlenségi kör szombati baljáról hosszu és teljes névsort közöltünk. A nevsorba azonban azon sajtóhiba csuszott be, hogy H a r a n g i Sándorné helyett Harsányi Sándorné volt megnevezve, holott utóbbi nem volt a bálban.

\* **A debr. jogász és tisztviselői kör** f. hó 25-én, d. e. 10 órakor a kör helyiségeben rendes közgyűlés tart, melynek tárgyai a következők: Elnöki jelentés, költségvetés megállapítása, alapszabály módosítás és tisztújítás.

\* **Köszönetnyilvánítás.** Dr. Medve Zoltán ur nemeslelkűségének igen szép tanujelét adta, midőn a »debreczeni joghallgatók segítő egyesülete« tőkéjének gyarapításához 25 frttal hozzá járult s ezáltal az egyesület alapító tagjává lett, mely nemes tettért fogadja köszönetemet az egyesület nevében. — Fráter Béla jog. s. e. elnök.

\* **A tuberculosis gyógyítása.** Párisból jelentik, hogy Nantesben Berl tanár a tuberculosis gyógyítására új szert talált fel. Ez a kecskevér. Ugyanis Berl tanár a kecskevért beoltása és átvitele által e téren jelentékeny eredményeket ért el. Különösen egy

17 éves leánynál és egy 47 éves asszonynál a tartós javulás tünetei állottak be. Több más betegnél is kedvező symptomák léptek fel. Egy-egy befecskendezési adag 30 gramm. A tanár a felső czombot választja a befecskendezésre.

### Színház.

**K. Hegyessy Mária a debreczeni színházban.**

Minden tekintetben kiváló s emlékezetes estéje volt tegnap színházunknak. Nem ugyan a romanticismus minden tulzásaival szaturált »L e e o u v r e r A d r i e n n e«-nél, Scribenek e rég lejárt ócska drámájánál fogva, hanem először is azért, mert ezen az estén viszontláthattuk a debreczeni színház egykori kezdő művésznőjét K. Hegyessy Marit, ma már művészte teljességében ragyogva; másodsor azért, mert az este jövedelme a vörös-kereszt-egylet javára ment és harmadsor, mert a színház a bérletszünet dacára zsufolásig megtelt.

A két utóbbi körülmény felemlítése magában véve eleget mond; az elsőre azonban vissza kell térnünk, hogy megemlékezzünk a kiváló vendégről, a nemzeti színház elsőrangú művésznőjének tegnap esti alakításáról, a közönség elragadtatásáról.

K. Hegyessy Mari valamikor a miénk volt. Egyike azoknak, kikre büszkén mutat színpadunk, mint a kik első diadalait körünkben aratták köztünk fejlődtek, hogy nem sokára mint befejezett művészek a legnagyobb elismerést vivják ki, a mit magyar művész elérhet.

A kik Debreczenben szereplése óta nem látták és hallották K. Hegyessy Marit, azok ma csodálattal láthatták őt viszont, ki önjerejéből a művészet legmagasabb fokára fejlesztette fényes tehetségeit. De el volt ragadtatva általában az egész közönség; s míg a koszoru és díszes eszokor a viszontlátott vendéget üdvözölte, a felvonások végén megújuló s színni nem akaró tapszapor a művészet elismerése s a közönség elragadtatásának volt fényes bizonyossága.

Mig K. Hegyessy Mari a címszerep kiaknázásával ért el büvölő hatást, mellette B a l a s s a szintén kiemelkedett Michonnet szerepében s B e r c z i az abbé alakításával s K o n k o l y (a mi született hercegnőnk) is elfogadható partnereknek bizonyultak.

A többi szereplők többé-kevésbé igyekeztek élvezhetővé tenni e más világ számára irt s a mai műsor keretébe csak a kegyelet által tartogatott darabot.

(B.—s.)

\* **Színházi válság.** Tudvalevő, hogy a miniszter helyben hagyta a debreczeni színháznak adandó szubvenciót — e helyben hagyó végzés ma érkezett meg a városi tanácsához, s szövege a következő:

Debreczen város közönségének!

A város törvényhatósági bizottságának mult évi deczember hó 18-án 246. sz. a. hozott határozata azon részét, mely szerint a városi színház segélyezésére a jelen színi idényen kívül még három évre a jelenleg adott segélyen kívül még 5000 frt segély szavaztatott meg és a jelen 1890/91 évi színi idényt illetőleg a városi színház alapból fedeztetni, az 1891/92, 1892/3, 1893/4. évi színi idényeket illetőleg pedig a városi költségvetésbe felvetni rendeltetett, e z e n n e l j ó v á h a g y o m. Miről a város közönségét értesitem.

S z a l a v s z k y,  
államtitkár.

### DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ.

Holnap, csütörtökön 1891. január hó 22-én paratlan bérletben:

### A r a n y p ó k.

Vigjatek.

### Irodalom és művészet.

**Kétoldalu könyv.** Párisból jelentik hogy ott kétoldalu könyvet hoztak forgalomba. Eddig ugyanis a közönséges könyveket

előről hátrafelé olvasták, a héber bibliát ellenben hátulról előre lehet olvasni. Most ellenben találtak egy könyvet, mely egyszermind hátulról előre és megfordítva is lehet olvasni. Quatrelles író érdeme ez az újítás. Ha a könyvet előről tekintik az ember, akkor a czimlapon kétkben ezt találja: Double Face-Raison; ha hátulról tekintik, ezt a czímet találja vörösből: «Double Face-Folie.» A könyv közepén a két rész összetalálkozik. A könyv tartalma természetesen nem annyira eredeti, mint külseje. — amely a »Styxek« mintájára, nálunk még újság sem volna. Ezek a revolveres élelapok tudvalevőleg elől és hátul szokták közölni a kapacitáskodni szerető polgártársaink arcképét, jól megfizetve velük a kétes dícsőséget.

**Arany babérkoszoru Jászai Mari-nak.** Az a nagy és általános hatás melyet Jászai Mari »Elektra«-ja keltett, a fővárosnak majdnem minden társadalom rétegében egyaránt élénk kifejezést nyert s természetszerűen ébreszti fel az eszmet, hogy a közönség részéről a nagy művészno alkotásához méltó alakban rovssek le a tisztelet adója. Ennek az általános óhagnak adott konkrét alakot gr. Zichy Jenő midőn mozgalmat indított, hogy a nagy művésznőnek aláírások után arany babérkoszorút nyujtsanak át s az átnyújtás egy a művésznő tiszteletére rendezendő disztanketen törtéjen meg. Gróf Zichy Jenő maga gyűjti az aláírásokat s az aláírások sorát ő maga kezdte meg.

**Gróf Zichy Géza,** a nemzeti színház és a m. kir. opera intendansa, f. hó 28-án költözik fel Sereglýesről Budapestre, hogy hivatalát átvegye s intendánsi működését megkezdje.

## TÖRVÉNYSZÉK.

**Szerbiában halálra ítélt magyar ember.** A belgrádi kerületi törvényszék Honig Mihály verseczi illetőségű fűtőt kétszeres gyilkosság miatt halálra ítélte. Ezt az ítéletet a semmitősek fololdotta, mivel rablőgyilkosságot lát főnforogni, ilyen esetekben pedig Szerbiában esküdtsek ítélt. Tegnapelőtt tárgyalta az esküdtsek az ügyet. A tárgyalás csak rövid ideig tartott: tíz óraker kezdődött és tizenkét óraker mar véget ért. Mindössze három tanut hallgattak ki, a kiknek vallomása lényegtelen. A közvadmó beszéde ebből állott: »Hallottak az urak, mit tett a vádlott. Ő gyilkolt. Ugy szolván, minden ok nélkül meggyilkolt két embert. Az a védekezése, hogy gazdája nem adott neki eleget enni, semmit sem jelent, mert a szolgálatból bármikor is kilephetett. Ez az egész, a mit az esküdt uraknak mondani szükségesnek tartottam.« A védő, egy vén prókator, ki az egész tárgyalás alatt valami magánlevél megírásával bíbelődött, elhadart egy ügyetlen védőbeszédet, melyből csak annyit lehetett érteni, hogy a vádlott idegen létére nem ismeri sem az ország törvényeit, sem szokásait. Éhezették, verték és ő elkeseredésében gyilkolt. Végül kérte védenze felmentését. Az esküdtsek vetkesnek nyilvánította a bűnöst, a kit a bíróság e határozat alapján halálra ítélt. Avakumovic ügyvéd, a liberalis párt vezére, a kit a vádlott védőül fölkért, megtagadta a védelmet, mert az ügy »népszerűtlen«.

## A bűvös orgona.

Sok, sok évvel ezelőtt élt egy egy nagyon ügyes fiatal orgonamester. Már nagyon sok orgonát is készített és a legutolsó mindig jobb volt, mint az előtte való.

A legeslegutolsó pedig olyan volt, hogy magától elkezdett orgonálni, ha egy lstennek tetsző matkapár lépett a templomba.

Mikor ezt az orgonát is elkészítette, szétneztett az ország leányai között, kiválasztotta magának a legszebbet és a legajátatosabbat.

S mikor átlete menyasszonyával a templom küszöbét, barátai és rokonai hosszú so-

raitól követe, szive tele volt önézettel és büszkeséggel.

Nem gondolt menyasszonyára, sem az Istenre, hanem arra, hogy milyen ügyes mester ő, és hogy fognak az emberek bámulni és csudálkozni, ha az orgona majd magától megszólal.

Igy lépett be szép menyasszonyával a templomba — de az orgona néma maradt.

Nagyon szívére vette ezt a dolgot az orgonamester s büszkeségében arra gondolt, hogy csak menyasszonyában lehet a hiba. Bizonyosan nem hü hozzá.

Egész nap nem szólt hozzá egy szót sem, éjjel pedig összeszedte a batyuját és elhagyta.

Miután sok száz mérföldre elvándorolt, letelepedett egy idegen országban, a hol senki sem ismerte és senki sem kérdezősködött utána.

Ott élt csendesen, egyedül, tíz évig.

Ekkor azonban kimondhatatlan nagy vágya támadt, hogy visszatérjen hazájába és elhagyott menyasszonyához.

Mindig arra gondolt, hogy milyen ájtatos és szép volt, és milyen gonoszul hagyta el őt. Bármint erőlködött, nem tudta legyőzni honvágyát. Elhatározta azért, hogy visszatér és bocsánatot ker nejtől.

Éjjel nappal vándorolt, lába kisebesedett, és mennél közelebb ért otthonához, annál erősebb lett vágya és annál nagyobb az aggodalma, ha vajon olyan jó és barátságos lesz-e hozzá a felesége, mint akkor, mikor még menyasszonya volt?

Végre megpillantá szülővárosa tornyait, a naptól ragyogva.

S elkezdett szaladni, a hogy csak birt, úgy, hogy az emberek fejüket csóválták mögötte és azt mondták: »Vagy bolond, vagy lepott.«

Amint belépett a városkapuján, nagy temetéssel találkozott: A koporsó után nagy tömeg ember ment és mindnyájan sirtak.

»Kit temettek jó emberek? A kit úgy sirtattok?

Az orgonamester szép nejt, kit ferje o, y gonoszul elhagyott. Olyan sok jót tett velünk, hogy a templomba akarjuk eltemetni.«

Mikor ezt hallotta, nem válaszolt, hanem lecsüggesztett fejfel haladt a koporsó mellett és segített is azt vinni.

Senki sem ismerte meg. De mivel látták, hogy folytonosan sir és zokog, nem zavarták, azt hitték: ez is egy a sok közül, a kivel a boldogult jót tett életében.

Igy ért a menet a templomba és mikor a koporsó-vivők átlettek a küszöböt, elkezdett az orgona magától játszani és oly szépen játszott, mint meg soha.

Letették a koporsót az oltár előtt.

Az orgonamester az oszlophoz támaszkodott és hallgatta, mint erősödnek a hangok oly erőssé, hogy a templom reszketett tőlük.

Szeméi lecsukódtak, mert nagyon fáradt volt a hosszú uttól, de szive örült, mert tudta, hogy lsten megbocsátott neki és midőn elhangzott az orgona, halva rogyott a kőpadlatra.

Az emberek felemeltek a tetemet és midőn rájöttek, hogy ki, felnyitottak a koporsót és oda fektették menyasszonya mellé.

Mikor a koporsót ismét becsuktak, megszólalt az orgona halkán még egyszer.

Aztán elhallgatott és soha sem szólt többé magától.

Francziából: L.

## Közgazdaság.

**Az új szőlő betegség.** Még a filloxera elleni védekezések országszerte folyamatban vannak s ha a szőlő penész-gombát (peronos porcz viticola) is figyelembe vesszük, rövid idő alatt a harmadik betegségtől kell szőlőindát megvédeni. A legújabb betegség fekete rothadás (black rot) név alatt ismeretes s Amerikából hurczoltattott be Franciaországba. A fekete rothadás a szőlőleveleken felismerhető az által, hogy azokon 2—3 milliméter átmérőjű perzselt foltok keletkeznek, a folton rövid idő múlva apró fekete pontok mutatko-

nak melyek egy gombostű fejénél kisebbek, s a kiszáradt szőlőlevél barna színét veszik fel. A veszőhajtásokon, a fűrtök kocsánjain s a levélgyeleteken hosszukás foltok alakjában lép fel az elmaradhatlan s csálhatlan ismertető jelt kepező fekete pontokkal. A legerősebben a bogyókat támadja meg a fekete rothadás. A kezdetben halvány kerek folt, rövid idő múlva kiterjed a bogyóra, a bogyó összeszárad, s igen sötét fekete színt vesz fel. A fekete rothadás a tőkét nem öli meg, azonban a termést egészen tönkre teheti, nedves és meleg időben pusztít legrohamosabban. A fekete rothadás elleni védekezés az amerikai szőlővesző behozatalnak egy évre tüstént felfüggesztésében nyilvánul egyrészt, másrészt a földmívelésügyi miniszter rendeletében, melynek értelmében a szőlősgazdák saját jól felfogott érdekünkben cselekedzenek, ha a fentiek után könnyen felismerhető fekete rothadás felléptét azonnal bejelentik felettes hatóságuknak.

## Uj szintelenítő szer.

Az ásvány-, növény- vagy állateredetű zsiradékok s olajokat jelenleg úgy tisztítják, hogy előbb megfelelő mennyiségű kénssavval kezelik s erre a kénssavat lugokkal közömbösítik. Más alladékokat pedig úgynevezett szintelenítő porokkal (főleg állati szénnel) szintelenítenek. A találmánybeli szer ettől eltér s kísérletek eredménye, melyek azt az ismeretlen tényt derítették ki, hogy az oldékony silikátokból lecsapással előálló khemiailag tiszta kovasav gyorsan ható szintelenítő szere az olajos, kátrányos s viaszos alladékoknak. Az e szerrel való eljárás abban áll, hogy a főlőrsolt anyagok közé keverjük, a keveréket megszűrjük, a maradékot megsajtoltjuk s kivonjuk, vagy pedig, hogy a főlőrsolt anyagokat vagy oldataikat mesterséges kovasavval teli szűrőkön hideg vagy meleg uton megszűrjük. A szűrők bármilyen szerkezete használható e végre, a minők technológiai vagy gyakorlati czélokra gyakrabban vagy a háztartásban szokásosak. Technológiai czélokra legalkalmasabbak az oly nagy szűrők, minők cukorgyárakban a cukor- s szeszlinómitókban a csontszénnel való tisztításhoz használatosak, vagy pedig batteriás szűrők kamarákkal és edényekkel, melyek a módszeres kilugzásra alkalmazhatnak, minők pl a Hagen-féle szűrők stb. A mesterséges kovasavnak alkalmazáskor jól kimosottnak s száritással s pergeléssel eszközölni lehetőleg a nyiroknak híjával kell lennie. A szűrés akkép megy végre, hogy a szűrendő folyékokat egy sor batteriával összefoglalt szűrőkön járattjuk el. Minthogy a kovasav idővel szennyesé lesz s föleserelendő, a batteriából egy edényt a másik után kikapcsoljuk, még pedig mindig a legtovább működő szűrőt. Hogy a szűrt anyag semmi része se menjen veszendőbe, a kikapcsolt szűrőt holmi könnyű folyadékki, a mely amannak oldószeré, lugozzuk ki. Ilyen oldószer pl az olajos alladékoknak a benzín. Fontos itt az, hogy a kovasav kilugozására használt folyadék ne vegye magába az amattól elnyelt festőanyagokat, úgy, hogy a szűrőben visszamaradt kovasav a kilugozás után szennyesen s festékesen maradjon vissza. A zsirszerű alladéktól ilyképen teljesen megfosztott kovasav ezután megpergelendő, mitől természetes színét és szintelenítő erejét ismét visszakapja vagy megújodik (regenerálódik.) A kovasav megújodását azonban pergelés helyett épp oly könnyű khemiailag uton elérni. A kovasav e megtisztításának módját akkor ajánlatos alkalmazni, midőn a kovasavtól magába szedett vegyületeknek és festőanyagoknak technikai értéke van. Az ily esetekben a kovasav kilugozására folyékony oldószerek alkalmazandók, melyek a szennyesült kovasavra föltve, a visszanyerendő anyagokat fölöldják. A festőanyagok ilyen oldószerei: benzol s változatai, kéncarbon és ilyfélek; a visszamaradó kovasav ismét természetes színét és szintelenítő erejét öltötte föl, tehát teljesen megújodtnak tekintendő.

néha elvesztés kezében so hogy ez ne dennap egy zabot, mely annyi zabot, mely rétegenként és minden langyos legyen takar dagad, az e 24 óra alatt sertésnek ké az egész híz gyal esznek, egyszer lehé moniumot) l hegyvit sz

ban, Hollan következő el tetlen héju llyen, például vagy száraz homok réteg de a legalsó lgy a dió fr söt husvétig alkalmas err

kedelmi tárg dennap tart sokat még a Szőgyényi m pestre érke esos helyett az első ülés s most már pozíciókra. Magyarorszá man előterje tudomásul tudomására terek át s tárgyalják. M az eredmény

lvam kanyé hoz, az ug Cs— falu. A a vidéknek, annak partja akár az arv

fűzfaknaké között akad azt akarja je ültette oda, viszonyt, me falu és Közö zős nem eg a faluba, ily déket, egys okoz rémület

földmívelő n sával megel teszi holdogg Szegény méstet ölen vasz üditő vándor mada vannak ók, kezével leve melengető ke a szendergő nemtő a virá mezőt s lom Elégede

**Ha a hizó nem eszik.** Hizó sertések néha elvesztik az étvágyukat s annak következtében soványodnak; erre nézve biztos szer hogy ez ne történjék, adjunk a hizóknak mindennap egynek-egynek, két össze marokkal zabot, melyet következő módon készítünk el: annyi zabot, a mennyi két napra szükséges, rétegenként kell fazékba vagy csőbörbe rakni és minden réteget sóval behinteni és annyi langyos vizet ráönteni, hogy a zab éppen be legyen takarva; minthogy a zab a vízben megdagad, az edényt nem kell egészen megtölteni; 24 óra alatt kell ezen beszózott zabból minden sertésnek két marékka adni naponta, akkor az egész hizalási idő alatt mindig jó étvágyal esznek, bármit adnak elébe. Minden héten egyszer lehet a zab közé dardany port (antimoniumot) keverni, minden sertésre egy késhegynyit számítva.

**A dió frissen eltartására** Belgiumban, Hollandiában és Franciaországban a következő eljárást alkalmazzák: a zöld, sérteletlen héjú diókat hüvös, de nem fagyos helyen, például pinczében teszik el homokban, vagy száraz földbe olyformán, hogy a diók és homok rétegenként következzenek egymásután, de a legelső és legfelső réteg homokból álljon. Így a dió frissen marad legalább is karácsonyig, sőt husvétig is, azonban nem minden fajú dió alkalmas erre.

**Kereskedelmi tárgyalás Németországgal.** A Németországgal kötendő kereskedelmi tárgyalások újabb folytatása óta mindennap tartották ülést Bécsben s a tárgyalásokat még a miatt sem szakították félbe, hogy Szógyényi miniszter, ki azokon elnököl, Budapestre érkezett, mert Glauz báró udvari tanácsos helyettesítette. A német meghatalmazottak az első ülésen újra kifejtették álláspontjukat s most már határozottan nyilatkoztak ama prozociókra vonatkozólag, melyeket Ausztria-Magyarország képviselői az első ülésszak folyamán előterjesztettek, a melyeket akkor csak tudomásul vettek, hogy a német kormány tudomására hozhassák. Most már a részletekre tértek át s az anyaghalmazt pontól-pontó tárgyalják. Mint Bécsből jelentik, a kilátások az eredményt illetőleg kedvezők.

## CSARNOK.

### Kapitány-tó.

(Beszély.)

Irta: **Nemes Károly.**

I.

Alföldi kép.

Nem messze, hol az egyesült Körös folyam kanyarodásával közeledik a Tiszához, az úgy nevezett Tiszazugban fekszik Cs—falu. A csinos falu mintegy bokrétaja a a vidéknek, bizalmasan simul a Köröshöz s annak partja felett oly delcezen fekszik, mint akár az arványhaj bokréta a kalap mellett.

A falunak a Körös vize felé néző része fűzfáknak egész erdejé által van övezve, ezek között akad nem egy szomorú fűz is, mi nem azt akarja jelenteni, hogy a falu gyász okaért ültette oda, hanem inkább azt a barátságos viszonyt, mely a Körös a falu s nem pedig a falu és Közös között létezik, hogy t. i. a Közös nem egyszer meggyívatlanul látogatába a faluba, ilyenkor áradásával elborítva a vidéket, egyszersmind a falut is megrongálja, okoz reméletet s nem kisebb kárt.

A lakosság egyszerű, becsületes, istenadta földművelő nép, nem annyira gazdag, mint sorával meglegedett, boldog. A meglegedés teszi boldoggá.

Szegények, de mégis gazdagok, kik a természet ölen serény munkákban élvezik a tavasz üdítő napjait, vágó kebellet várják a vándor madarak megérkezését. A természet ölen vannak ők, midőn megjő a tavasz, s titkos kezevel leveszi a téli szemfedőt a mezőkről, melengető keblevel felebresztí, s új életre kelti a szendergő földet; ott vannak ők, midőn ezen nemlő a virágok ezreivel ékesíti fel a rétet, a mezőt s lombokkal a körösparti erdőket.

Elégedetten szemlelhetik az arany kalá-

szokkal terhelt rónaságot a déli bábok hazájában, a hol magot vetettek s kenyeret aratnak. Boldogok ők, midőn a fa sárguló levelei rétegekben terítik a földet, midőn ezüst szálak kötik össze a Körös két partját; hiszen ha eljő a tél, meg van a romlatlan szeretet tiszta hevével melengető családi tűzhelyök.

A falu népe hitében s buzgóságában egyszerű, keresetlen becsületességben meg nem rendült istenfelő emberek, kik istenben hittél bíznak s maguk megadásával imádnak. — mi hiányzik mindezekhez, hogy boldogabbak legyenek, mint a városok kenyelmes pamlagán heverő, s a világ fényétől és ragyogásától elárasztott s elvakított emberek?

A házak — egynehánytól eltekintve — alig mutatnak föl egymás közt különbséget s arról tanuskodnak, meg az isten hazát sem kivéve — hogy építész meg alig járt e vidéken.

Ha valamely jó képű falubeli öreg **»urambátyám«**-nak czimezve megkérdezzük: kik laknak e faluban? nem mondja többé, hogy kunok, hanem magyarok, s hozzá biggyeszti fontoskodó képpel: kivéve négy zsidót s egy a burkosoktól ide került német családot, mely, hogy testestől lelkestől magyar lett, azon a jó öreg maga sem kételkedik, ha jól tudom, azóta ráadásul még családja nevét is megmagyarosította még pedig az öt forintos aerában. No meg a mi a zsidó családokat illeti, ezekre nézve a jó nép a vallást cseréli fel a származással s így szemükben azok nem magyarok, még ha Árpád zaslója alatt küzdöttek volna is s bar ezek ép oly lelkes magyarok, mint jó magok.

Ha betálatunk nyitni azon kis hazak akármelyikébe, mit fogunk ott látni?

Azt fogjuk tapasztalni, hogy alföldi gazdának házában vagyunk.

Szögge akasztott kasza, zsiros ostor és ködmön, a füzéren függő dohány s az egész ház, udvar eláruja előttünk: hol és kinél vagyunk.

A hangya szerénységű nép nem igen szokott a nappal együtt kelni, hozzájuk képest a napot meg restnek is lehetne nevezni, s ez aligha nem az ő kedvükért jó fel naponta pontosan, mert ezek a legkisebb késedelmet korábban észre vennék, mint valamely vonat késedelmét a szomszéd vasuti állomás. Az évszaki különbözetbe azonban belenyugosznak, hisz az bele van írva, vagyis nyomtatva a kalandáriumba, a mi pedig írva van, az igaz s ha valami az egyik kalandáriumban az időjárást tekintve nem teljesedett be, mások szerint pedig igen, annyi bizonyos, hogy a teli vasáron eme fajta fog az egész falu által vásároltatni, év közben azonban a családottak el-el mondogatják: mégis csak így kellett volna annak beteljesednie, a hogy írva volt. . . .

Reggel a gondos gazdasezony megfegy a teheneket s kihajítja az öreg csordáshoz, mely meglegedés honol a falunépe arcán, midőn a csorda tompa zugas közt hagyja el a falut. — A esengők lágyabb hangjából és a kolompok mela zugasából egész concert fejlődik, melyben a falusiak hallérzete ép oly jól elégítették a ki, mint a városiaké, az ő fényes kiállítású concertjeikben.

A reggeli zaj lassanként elhal, a falu laesendesül, dolga után néz mindenki, felkészülnek s kivonulnak a tanyákra, magokkal vívén az egész családot, csak itt-ott marad otthon egy-egy gyermek, kik összecsoportosulva a fűzfák árnyékában huzódnak meg, a Körös partjához lopóznak tarka színű lepkét ünnek s azokkal töltik el a gyermek, napjait, örü'nek, hogy a Körös partján vannak, a mi különben szüleiktől tiltva van. . . .

Fel-fel hangzik zújuk az egyetlen utczán s a Körös parton.

Minek jele ez?

Hogy most ők az urak a faluban.

Az idő ősz felé hajlott, beállott a betakarítás ideje. Épen kukoricza törés ideje van. Kiment a falunak kis-nyje nazya a szántóföldre. Letörik a kukoricza esőveket a haza szállítják. Ez nálok a szüret. A gazda meghívja a falubeli ösmerős szomszédokat — hiszen mind szomszéd, és ismerős — falusias udvariasággal kukoricza fosztásra.

Ezen összejövetel aztán mily vigsággal megy végbe? Van ezen vigságban az isten iránti hálának is helye, ki őket javaival ez évben is elhalmozni kegyelmes volt.

A gyermekek, az ifjak, a vének mindannyian örömet sugárzó arczczal veszik körül az összehozott kukoricza rakást, az öröm közös, mintha közös áldás mellett munkálkodnának? És talán ezen áldás nem közös? . . . . . Bátran lehet közös az öröm is!

A gyermekek pajzán kedvtelés közepette kenik be arczokat üszökkal — azt hiszem holnap mosdani is fognak — ijeszti egy mást, vetekedő buzgalommal fosztogatják a tengeri esőket; mindenki azon van, hogy ő találjon először veres szeműt, mindenki első akar lenni, mert hát ezt a kalandáriumból almoskönyv nélkül is szerencsét jelent.

Az ifjak vidám népdalokat zengicsélnak, nem egyszer dudolnak az ifjak dalaba az öregek is bele — a jövőbe át-át hangzik a mult s az eredmény a hatás olyan, mint midőn lágy klarinetra a mély bőgő adja a vastag accentust.

Mikor a dalolásban kissé kifaradtak, meg-erednek a beszédes ajkak, mesélni és regélni kell.

Itt már az éltesebbek foglalják a főszerpet. ők tartják a lelket a társaságban felejük irányul a szem, a fül, hogy mondta? mit mondott? . . . biz az mégis valami.

Minden falunak vannak sajátos meséi. ilyenkor kunok ők is megint; van nem egy szivreható és mégis megrikasztó történet!

A Marton gazda hazánál voltunk eddig ott a Körös partján. Ő és felesége a jóságos becsületesség mintakepe.

Né vegyünk még bucsut tőle, maradjunk nála, hiszen mint gazda épen elsőnek kér csendet és figyelmet vendégeitől egy igaz történet elbeszélésére. . . .

Komorság futott át arczán, mielőtt beszédhez kezdene . . . szeméből egy-egy könycsépet ejtett — gyermekek öregek s érzékeny szívüek könnyen sirnak — megtörölte szeméit ingujjával és kezdé a beszédet. . . .

(Folyt. köv.)

## VASUTI MENETREND.

(Október 1-től.)

Debrecenzől indul :		O	P
B.-Pest—N.-Várad felé (gyv.)	d. e.	82	
" (csak N.-Várad felé)	d. u.	157	
" N.-Várad	este	335	
Szatmár felé	d. u.	10—	
" (gyors v.)	d. u.	330	
" "	este	804	
" "	éjjel	250	
Kassa felé	d. e.	631	
" "	este	740	
" (m. á. v. indóh.)	d. u.	322	
Nánás felé: ( " " )	reggel	528	
" ( " " )	d. u.	338	
" ( vásártérről )	reggel	544	
Debreczenbe érkezik :			
B.-pest—N.-Váradról érk.	éjjel	2 5	
" (csak N.-Várad felől)	reggel	733	
" (gyorsv.)	d. u.	345	
" "	este	709	
Szatmárról	reggel	811	
" "	délbe	1227	
" "	este	915	
Kassáról	reggel	806	
" "	este	911	
" (m. á. v. indóh.)	reggel	801	
Nánásról: ( " " )	este	605	
" ( " " )	reggel	753	
" ( " " )	este	556	
Budapestről Debreczenbe indul :			
" (gyorsvonat)	reggel	735	
" "	d. u.	2—	
" "	este	925	

Felelős szerkesztő: **Kósa Barna.**  
 Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő és **Dr. Bakonyi Samu** főmunkatárs.

# KIS HIRDETÉSEK.

**E rovatban minden szó egyszeri beigtatása 2 kr., compact betűkkel 4 kr. A czimmel ellátott hirdetés után még 30 kr. bélyegilleték is fizetendő.**

<p><b>Érmelléki bor.</b> Kitünő — 1885-iki — érmelléki bor 100 li- tertől feljebb eladó.</p>	<p>A megtaláló szivesked- jék a »Debrecezen« kiadóhivatalába bead- ni, hol illő jutalomban részesül.</p>	<p>ezelőkre jutányos áron frtra van szükségem. jutányos áron eladó. — kapható lapunk kiadó- Ajánlatok a kiadóhi- Hol? megmondja a hivatalában. vatalba intézendők. kiadó.</p>	<p>delhetők a »Debrecezen« szerkesztőségében.</p>
<p><b>Elveszett</b> egy arany karperecz.</p>	<p><b>Ujságpapír.</b> esomagolásra s egyéb</p>	<p><b>Pénzt</b> keresek olcsó kamat- ra. Körülbelül 120—150 ka. b. n levő, rendkívül</p>	<p><b>Zongora.</b> Használt, de egészen jó költeményei kaphatók és vidékre is megren-</p>
			<p><b>Kósa Barna</b> költeményei kaphatók és vidékre is megren-</p>
			<p><b>Homok föld.</b> Debrecezenhez lehetőleg közel megvételre keres- tetik 40—80 cath. hold homok föld.</p>

## Bosznay J. és Társa

DEBRECZEN, Czegléd-utca.

Ajanljak eredeti gyári áron

### Valódi Prof. Dr. Jäger gyapjuárúkat

ugymint:  
férfi ingeket, ujjasokat, nadrágokat, harisnyá-  
kat, női ingeket, nadrágokat, harisnyákat, fiu és  
leány ingeket, nadrágokat, öltönyöket, mieder  
védőket, gyomor melegítőket és

### vadász ujjasokat



Mindenzen cikkek **Prof. Dr. Jäger védjegyé-  
vel** ellátva.

A **Jäger** árúknak **tisz-  
tításánál** és **mosatá-  
sánál betartandó**  
eljárásról külön utasi-  
tással szolgálunk.

Nagy választék:

**Posztó és kötött női alsó szoknyák,  
HARISNYÁK,**

**szárvédők (camásli) és keztyük**  
Pluche és harasz gyermekruhák és sapkáiban  
továbbá

**Női- és gyermek Capisonokban**

és  
**Tricot derekakban.**

## Dr. BORBÉLY IMRE

FOGORVOS.

Lakik: Piacz-utca 1711-ik szám alatt.  
Rendel naponta déle 9—12-ig, délután 2—5-ig.

Odvas fogak vagy azok gyökereinek  
eltávolítását, fogtöméseket (plombiro-  
zás) arany, amalgam, amentrel stb. mű-  
fogak betételeivel a hiányzó tökéletes  
jótállását, a fogak tisztítását szakérte-  
lemmel gyorsan eszközöli.

Előírása után készült, kitünő hatá-  
sának bizonyult fogpaszta, szájvíze és  
fogkefeje, kapható Debrecezenben az összes  
gyógyszertárakban, valamint Szentkirá-  
lyi és Kalenda műipararu fizletében.

Főraktár Muraközy gyógyszeráraban.

## Eladó ház és föld.

1139. számú kis-mester-utcai ház és  
hozzá tartozó öndödi föld, továbbá a nagy-  
hatvan-utcai szőlőben levő 2 nyilas szőlő  
eladó.

Értekezhetni lehet

**Magyar János,**

Szent-Anna-utca 2527. számú lakásán.

130.

## AZ „ISTVÁN“ GÖZMALOM TÁRSULAT ÁRJEGYZÉKE

helyben kötelezettség nélkül

és az 1887. április hó 18-án Budapesten tartott  
általános magyar malom-gyűlésen megállapított  
s 1887. évi június 1-én életbeléptetett eladási  
fizetési és szállítási módzatokra vonatkozó  
egyezmények szerint.

Készpénz fizetés mellett, zsákkal együtt

	100 kiló.
A. Asztali dara nagy és aprószemű . . . . .	16.—
B. Szinte » közepszerű . . . . .	15.—
0. Királyliszt . . . . .	15.—
1. Lángliszt . . . . .	14.80
2. Montliszt . . . . .	14.40
3. Zsemlyeliszt 1-ső rendű . . . . .	14.20
4. » 2-od » . . . . .	13.80
5. Fehér kenyérliszt 1-ső rendű . . . . .	13.20
6. Szinte » 2-od » . . . . .	12.40
7. Közép kenyérliszt 1-ső rendű . . . . .	11.80
8. Szinte kenyérliszt 2-od rendű . . . . .	11.—
8 <sup>1/2</sup> . Barna » 1-ső » . . . . .	10.20
8 <sup>3/4</sup> . Szinte kenyérliszt 2-od » á 70 kg. » . . . . .	9.—
9. Lábliszt . . . . . » 70 » . . . . .	7.90
10. Veres liszt . . . . . » 50 » . . . . .	—
11. Finom korpa <b>zsákkal</b> . . . . . » 50 » . . . . .	4.60
12. Durva korpa <b>zsákkal</b> . . . . . » 50 » . . . . .	4.20

A finom és durva korpa árából eddig enge-  
délyezett 5%-töli engedmény a fennemlített  
egyezmény folytán szintén beszünttetett.

Debrecezen, 1890. nov. 21.

# H I R D E T É S E K

a „DEBRECZEN“ részére **jutányos áron**

**fölvétetnek a kiadóhivatalban.**

A hirdetések vagy Szinay Gyulához (csapó-utca, 383. sz.), vagy  
egyenesen a kiadóhivatalba [nagy-uj-utca, 1702. sz, küldendők